

Шарифов Гул Ваҳобович – номзади илмҳои геология ва минералогия, дотсенти кафедраи гидрогеология ва геологияи муҳандисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Аълочии ифтихории маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Аълочии матбуоти Тоҷикистон, Барандаи Ҷоизаи ба номи А.Лоҳутӣ

Нақши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пешбурди ташаббусҳои глобалӣ дар соҳаи об

Оғози асри XXI барои давлати тозаистиклоли Тоҷикистон давраи оғози пешниҳоди ташаббусҳои наҷибона, ки заминаи амали рушди устувори ҷомеаи ҷаҳонӣ аст, ба ҳисоб меравад. Об – яке аз захираҳои асосии табиӣ ва омили асосии ҳастии олам буда, он на танҳо барои истеъмоли беҳдошти солимӣ, ҳамчунин таъсиррасони рушд ва мавҷудияти самтҳои гуногуни хоҷагии халқ ва иқтисодиёт низ ба шумор меравад.

Боиси ифтихори мардуми кишвар аст, ки Давлату Ҳукумати Тоҷикистон тавассути кӯшишҳои хирадмандонаю пайгиروнаи Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯхтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри расидан ба ормонҳои миллӣ устуворона мавқеи хешро дар арсаи байналмилалӣ бештар тақвият дода, дар баробари он сатҳи иҷтимоиву иқтисодӣ ва ҳаёти фарҳангию маънавии кишвар ба сатҳи сифатан нав инкишоф меёбад.

Дар ин самт масъалаи об муҳимтарин заминаи ташаккулёбии саноат, иҷтимоӣ, пешрафти тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ ва неқӯаҳволии мардуми кишвар ба шумор меравад. Дар ҷаҳони имрӯза новобаста аз мушкилоти гуногуни муносибатҳои байналмилалӣ, ҳамкориҳои дастаҷамъонаи кишварҳои олам барои дарёфти роҳи ҳалли масъалаҳои дорои хусусияти умумибашарӣ равшан ба назар мерасад.

Дар миёнаҳои асри XX зери таъсири равандҳои табиӣ ҳарорати кураи Замин рӯ ба афзоиш овард. Равандҳои техногенӣ афзоиши шумораи аҳоли, рушди саноат, рақобатҳои иқтисодӣ, азхудкунии заминҳои нав, истифодабарии бемаҳдуди сарватҳои табиӣ ва зиёд гардидани истифодабарии сӯзишворӣ дар саноат ва нақлиётҳои гуногун боиси аз ҷониби инсоният фароҳам овардани партофтани барзиёди газҳои

гулхонай гаштанд ва раванди гармшавии ҳароратро дар курраи Замин тезониданд. Инсоният бо мушкилоти масъалаҳои истифодабарии ҳифзи захираҳои об дар асри XXI рӯ ба рӯ гардид, дар минтақаҳои гуногуни сайёра байни давлатҳо масъалаи истифодабарӣ ва тақсимои захираҳои об яке аз масъалаҳои доғи рӯз гаштанд ва ҷаҳони имрӯза ба мушкилоти зиёди марбут ба об мувоҷеҳ аст.

Айни замон тибқи арзёбиҳои институтҳои СММ ҳудуди 900 миллион нафар аҳолии сайёра аз нарасидани оби нӯшокӣ танқисӣ кашида, қариб се миллиард нафар аҳолии сайёра ба беҳдошти замони муосир дастрасӣ надорад; аз шаш як ҳиссаи аҳолии ҷаҳон ба маҳсулоти ғизоӣ дастрасии кофӣ надорад ва соли 2030, тақрибан 47% аҳолии ҷаҳон дар минтақаҳои, ки фишори шадиди нарасидани об мебошад, зиндагӣ хоҳанд кард. Дар соли 2050 аҳолии ҷаҳон то 9 млрд. хоҳанд расид ва бо дарназардошти афзоиши босуръати аҳоли, олимону коршиносон то соли 2030 мушкилоти норасоии обро барои қариб 40%-и аҳолии ҷаҳон арзёбӣ менамоянд.

Набудани ҳамкориҳои судманди байнидавлатӣ оид ба истифодаи обҳои фаромарзӣ низ мушкилоти ҷаҳонӣ гаштааст. Ҳавзаҳои дарёҳои фаромарзӣ 45% қисмати хушкӣи дунёро дар бар мегиранд, ки дар ин ҳавзаҳо 145 кишвари дунё ҷойгир буда, 40 фоизи аҳолии ҷаҳон зиндагӣ мекунанд. Дар ин ҳавзаҳо, бе ҳамкориҳои қавӣ ҳалли масъалаҳои марбут ба об ва дар ин замина таъмини сатҳу сифати муносиби зиндагӣ барои аҳолии онҳо мушкил мегардад.

Маҳз ҳамин мушкилотҳои умумибашарино ба назар гирифта, дар оғози асри XXI дар сатҳи байналмиллалӣ масъалаи истифодабарӣ ва ҳифзи захираҳои об аз ҷониби Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба тавачҷӯҳи давлатдорони олам гузошта шуд ва ҷомеаи ҷаҳонӣ дар симои СММ ба сиёсати созандаву хирадмандонаи Президенти Тоҷикистон тавачҷӯҳ намуда, ташаббусҳои пешниҳоднамудаи Роҳбарияти Тоҷикистонро роҷеъ ба об хушнудона истиқбол намуд.

Дар ин давра 4 ташаббусҳои глобалии зерини Тоҷикистон роҷеъ ба соҳаи об, бо Қатъномаи маҷмаи СММ қабул гардид:

- Соли байналмилалӣи оби тоза - соли 2003
- Даҳсолаи байналмилалӣи амалиёти «Об барои ҳаёт», солҳои 2005-2015.
- Соли байналмилалӣи ҳамкорӣ дар соҳаи об, 2013
- Даҳсолаи байналмилалӣи амал «Об барои рушди устувор», солҳои 2018-2028.

Бо дастури бевоситаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи татбиқи ташаббусҳои глобалии болозикр ҷиҳати татбиқи чорабиниҳои бахшида ба Даҳсолаи байналмиллалӣи амалиёти «Об барои ҳаёт», Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамбастагӣ бо муассисаҳои СММ ва дигар созмонҳои байналмиллалӣ дар маркази кишвар - шаҳри Душанбе рӯзҳои 29 август - 1 сентябри соли 2003 Форуми байналмиллалӣ оид ба оби тоза;

30 май- 01июни соли 2005 Конфронси байналмилалӣ оид ба ҳамкориҳои минтақавӣ дар ҳавзаҳои дарёҳои фаромарзӣ; 27-29 июни соли 2008 Конфронси байналмилалӣ оид ба коҳиш додани офатҳои табиӣ марбут ба об; 8-10 июни соли 2010 Конфронси байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба баррасии фарогирии миёнамуддати «Даҳсолаи байналмиллалӣ амал «Об барои ҳаёт», солҳои 2005-2015»; 19-20 октябри соли 2011 Конференсияи омодагӣ «Ба самти Конфронси СММ оид ба рушди устувор (РНО + 20): масъалаҳои ҳамкорӣ дар соҳаи об»; 27-29 августи соли 2013 Конфронси байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи об; 9-11 июни соли 2015 Конфронси байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба натиҷаҳои татбиқи Даҳсолаи байналмиллалӣ амалиёти «Об барои ҳаёт», солҳои 2005-2015; 9-11 августи соли 2016 Симпозиуми байналмилалӣ дар сатҳи баланд «Ҳадафи шашуми рушди устувор - дастрасии умум ба об ва санитария», рӯзҳои 20-21 июни соли 2018 Конфронси якуми байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмиллалӣ амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», рӯзҳои 9-11 июни соли 2022 Конфронси 2-юми байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмиллалӣ амал «Об барои рушди устувор», солҳои 2018-2028 дар шаҳри Душанбе гузаронида шуданд, ки дар ҳалли мушкилоти соҳаи об таъсиррасон ва муҳим арзёбӣ гардиданд.

Илова бар ин, Конфронси 2-юми байналмиллалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмиллалӣ амал «Об барои рушди устувор», солҳои 2018-2028 ба як платформаи таъкид ва муттаҳидсозии иттилооти зарурӣ оид ба об барои оmodасозии Конфронси СММ ба баррасии ҳамаҷонибаи миёнамӯҳлат оид ба татбиқи ҳадафҳои Даҳсолаи байналмиллалӣ амал «Об барои рушди устувор», солҳои 2018-2028, ки соли 2023 дар Нью Йорк баргузор мешавад ва ҳамчунин ба Форуми сиёсии дарпешистодаи сатҳи баланд оид ба рушди устувор маълумот медиҳад.

Президенти кишварамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод намуданд, ки соли 2025-ум Соли байналмиллалӣ ҳифзи пиряхҳо эълон гардида, санаи Рӯзи ҷаҳонии ҳифзи пиряхҳо муайян карда шавад. Пешниҳоди дигари ҷониби Тоҷикистон таъсис додани Бунёди махсуси байналмиллалӣ ҳифзи пиряхҳо аст.

Дар партави ташаббусҳои Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар соҳаи об ҳамкориҳои байналмиллалӣ ин соҳа аз фаҳмиши анъанавӣ назариявӣ ба фаҳмиши амалӣ гузаштанд. Ҷомеаи ҷаҳонӣ дарк намуд, ки барои ҳалли ҳама мушкилоти минтақавию байдавлатӣ ин пешниҳодҳо заминаи хуби гуфтушунид мебошанд.

Эълони «Даҳсолаи амал «Об барои ҳаёт» солҳои 2005-2015» имкон дод, ки мушкилоти нарасидани об ин сарвати умумибашарият ҳамеша дар таваҷҷӯҳи ҷомеаи ҷаҳон қарор гирад.

Татбиқи Даҳсолаи байналмиллалӣ амалиёти «Об барои ҳаёт», солҳои 2005-2015 натиҷаҳои манфиатбори зеринро ба вуҷуд овард:

а) СММ ниҳодеро бо номи «СММ-Об» таъсис дод, ки он аз 31 узв ва 38 шарикони ҳамкор иборат мебошад. Ниҳоди мазкур масъули ҳамоҳангсозии фаъолияти сохторҳои гуногуни СММ, созмонҳои байналмилалӣ ва ҷомеаи шаҳрвандиро дар самти мудирияти захираҳои об ба дӯш дорад.

б) Ду барномаи Даҳсолаи байналмилалӣ дар шаҳрҳои Сарагоса ва Бонн оид ба татбиқи ҳадафҳои асосии Даҳсолаи байналмилалӣ амалиёти «Об барои ҳаёт» таъсис дода шуд;

в) Платформаи сиёсӣ барои муҳокимаи масъалаҳои роҷеъ об дар рӯзнамаҳои глобалӣ ба воситаи конفرонси байналмилалӣ дар шаҳри Душанбе таъсис дода шуд;

г) Дарки ҷомеаи ҷаҳонӣ вобаста ба масъалаҳои марбут ба об ва зарурати андешидани тадбирҳои фаврӣ ва дарозмуддат барои ҳалли он беҳтар ва зиёдтар гардид;

д) Дарки ҷомеаи ҷаҳонӣ дар бораи зарурати таҳкиму густариши ҳамкорӣ ва шарикӣ оид ба масъалаҳои об, махсусан дар сатҳи байнисарҳадӣ беҳтар ва зиёдтар гардид;

е) Мақоми Конвенсияи байналмилалӣ оид ба Конвенсияи оби Комиссияи иқтисодии Аврупо-и СММ (ЕЭК ООН) ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дода шуд;

ж) Конвенсия байналмилалӣ СММ роҷеъ ба об, соли 1997 эътибор пайдо намуд.

Соли 2009 дар Созмони Милали Муттаҳид бо ташаббуси Роҳбари Ҷумҳурии Тоҷикистон як ниҳоди дигари нав бо номи Гурӯҳи «Дӯстони об» таъсис дода шуд, ки ҳоло зиёда аз 100 кишвари узви СММ-ро фаро мегирад.

Сиёсати муваффақонаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пешбурди ташаббусҳои глобалӣ дар соҳаи об натиҷаҳои зеринро ба бор овард:

1. Таваҷҷӯҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ ба ҳалли масъалаҳои об, муттаҳид намудани саъю кӯшишҳо ва таҳкими ҳамкорӣ дар соҳаи об аз тамоми ҷонибҳои манфиатдор барои ҳалли онҳо зиёд гардид;

2. Мақоми махсус ва нақши пешбари Тоҷикистон дар сатҳи байналмилалӣ оид ба масъалаҳои об эътироф гардид;

3. Тоҷикистон ҳамчун кишвари ташаббускор барои мусоидат ба барномаҳои глобалии об аз ҷониби ҷомеаи байналмилалӣ шинохта шуд;

4. Ҷомеаи байналмилалӣ дар бораи имкониятҳои Тоҷикистон дар соҳаи захираҳои об ва гидроэнергетикӣ, инчунин сиёсат ва амали кишвар дар соҳаи масъалаҳои марбут ба об огоҳ гардид;

5. Ҷомеаи ҷаҳонӣ ва донорҳо ба ҳалли масъалаҳои обу барқ дар Тоҷикистон, аз ҷумла тавассути татбиқи лоиҳаҳои инфрасохторӣ дар соҳаҳои об ва гидроэнергетика таваҷҷӯҳи махсус зоҳир намуданд;

6. Муаррифии табиати зебои Тоҷикистон барои сайёҳӣ, инчунин имкониятҳо роҷеъ ба об ва гидроэнергетикӣ барои сармоягузори мустақим зиёдтар роҳандозӣ гардид.

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо пешниҳоди ташаббусҳои шоиста тавонистанд Саҳнаи Муколамаеро ба роҳбарони давлатҳои гуногунмиллату гуногунзабон ва гуногунмазҳабу гуногунфарҳанг ҷиҳати саҳмгузори дар ҳалли яке аз мушкилоти умумибашарӣ – таъмини об ба ҳар як сокини сайёра фароҳам оваранд.

Дар ин замина мақому манзалати миллати Тоҷик ва Тоҷикистонро шоистаю устувор гардонида, тавачҷӯҳи ҷомеаи ҷаҳониро барои фароҳам овардани зиндагии шоиста ба сокинони сайёра ҷалб ва бо ин иқдом дар саҳифаи таърихи Башар сабти номи нек намуданд.